

ภูมินามกับวัฒนธรรมไทย

อำนาจ ปักษาสุข

ภูมินาม (Toponym) หมายถึง การศึกษาชื่อของสถานที่ จัดเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับชื่อของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษา (Onomastics) ส่วนมากภูมินามมักมุ่งเน้นการศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของชื่อเรียกสถานที่นั้น ๆ หรือไม่ก็มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของถิ่นฐานที่อยู่ ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นตน (สุจิตลักษณ์ ดีผดุง, 2543 : 51)

ชื่อของสถานที่ที่จะนำมาศึกษาได้นั้นมีหลายประเภท เช่น ชื่อเมือง ชื่อจังหวัด ชื่ออำเภอ ชื่อตำบล ชื่อหมู่บ้าน ชื่อภูเขา ชื่อแม่น้ำ และชื่อถนนหนทางต่าง ๆ เป็นต้น แต่ในที่นี้ชื่อหมู่บ้านนับว่ามีความใกล้เคียงกับประชาชนมากที่สุด เนื่องจากเป็นชื่อที่กำหนดขึ้นโดยคนกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคมที่อาศัยอยู่ในสถานที่เดียวกัน ได้ตกลงและมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับลักษณะ ความหมาย และที่มาของชื่อหมู่บ้านนั้น ๆ

การศึกษาเกี่ยวกับภูมินามของหมู่บ้านนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะช่วยให้เข้าใจลักษณะด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น เนื่องจากภูมินามของหมู่บ้านสามารถแสดงให้เห็นลักษณะทางกายภาพเป็นต้นว่า ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืช และพรรณสัตว์ รวมไปถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นได้ เช่น สภาพสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ดังที่ อิงอร สุพันธุ์วิชัย (2543 : 108) กล่าวไว้ว่า “การตั้งชื่อหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอในจังหวัดต่าง ๆ น่าสนใจมาก เพราะการตั้งชื่อสะท้อนให้เห็นความเชื่อและสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บางแห่งจะเป็นชื่อคน (อาจจะเป็นคนสำคัญของหมู่บ้าน คนที่มาตั้งรกรากเป็นคนแรก) ชื่อต้นไม้ สัตว์ บาง โคน ดอน เนิน มาบ ฯลฯ”

ตัวอย่างภูมินามของหมู่บ้านที่แสดงให้เห็นลักษณะทางกายภาพและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น อาทิ ชื่อหมู่บ้าน “คลองลึก” แสดงให้เห็นสภาพภูมิประเทศที่มีคลองธรรมชาติลึกมาก ชื่อหมู่บ้าน “ดงข่อย” แสดงให้เห็นลักษณะพรรณไม้คือ ต้นข่อย ที่มีอยู่มาก ชื่อหมู่บ้าน “บางบัว” แสดงให้เห็นลักษณะพรรณสัตว์คือ ปลาบัวที่มีอยู่ชุกชุม หรือชื่อหมู่บ้าน “ท่าสวนยา” แสดงให้เห็นอาชีพของคนในท้องถิ่นที่ปลูกยาสูบเป็นจำนวนมาก เป็นต้น (เสนาหา บุญรักษ์ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2542 : 281 – 303)

ภูมินามของหมู่บ้านยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นดังที่ เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2538 : 20) กล่าวไว้ว่า

ชื่อของสถานที่ต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมนุษยชาติ เนื่องจากชื่อสถานที่เหล่านั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลักษณะทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยาและ วัฒนธรรม จึงเป็นหลักฐานประการหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นมาของท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้า อยากรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าวิจัยชื่อสถานที่ของ ท้องถิ่นนั้น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง

ตัวอย่างภูมินามของหมู่บ้านที่แสดงให้เห็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น หมู่บ้าน “ท่าพลับพลา” ใน ตำบลพานทอง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นหลักฐานแสดงว่าแต่เดิมในหมู่บ้านนี้เป็นที่ตั้งพลับพลา ที่พักของเจ้านาย หรือขุนนางที่เดินทางมาตรวจราชการตามหัวเมือง เนื่องจากบริเวณนี้มีเส้นทางคมนาคม ทางน้ำที่สะดวกมาแต่โบราณ เป็นต้น (ไพพรรณ อินทนิล, 2542 : 147)

นอกจากนี้ภูมินามของหมู่บ้านยังมีความสำคัญในการแสดงให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาของคนใน ท้องถิ่น ซึ่งสามารถศึกษาในเชิงภาษาศาสตร์ได้ กล่าวคือ ภูมินามของหมู่บ้านจะแสดงให้เห็นโครงสร้างของ คำซึ่งอาจเป็นคำพยางค์เดี่ยวหรือคำหลายพยางค์ก็ได้ ทั้งยังแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความหมายที่ สัมพันธ์กับระบบความคิด รวมไปถึงแสดงให้เห็นความนิยมเกี่ยวกับการเลือกใช้คำในการตั้งชื่อสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นคำไทยแท้ หรือคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ตลอดจนแสดงให้เห็นภาษาถิ่น และภาษาของ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วย เช่น การใช้ภาษาถิ่นตั้งชื่อหมู่บ้านในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การ ใช้ภาษาของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในภาคเหนือ การใช้ภาษาเขมรถตั้งชื่อหมู่บ้านในแถบ อีสานใต้ และการใช้ภาษามลายูตั้งชื่อหมู่บ้านในแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งวิธีการตั้งชื่อ เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถเลือกใช้คำในการตั้งชื่อได้อย่างเหมาะสม ถือเป็น ตัวอย่างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี (จำปา สุขสว่าง, 2547 : 2)

นอกจากนั้นภูมินามของหมู่บ้านยังแสดงให้เห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้อีกด้วย กล่าวคือ หมู่บ้านบางแห่งจะมีการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านให้เป็นภาษาสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นการ เปลี่ยนแปลงเรื่องการกลายเสียงหรือการกลายความหมายก็ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายนั้น

อาจจะอิงกับความเชื่อที่ว่าหากหมู่บ้านใดมีชื่อเป็นสิริมงคลก็จะพาให้ผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านนั้นมีความสุข ความเจริญตามไปด้วย จึงมีการเปลี่ยนแปลงภูมินามของหมู่บ้านเดิมให้เป็นถ้อยคำที่เป็นมงคล โดยมักใช้คำที่มีความหมายแสดงความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์พูนสุข เช่น ชื่อหมู่บ้านราษฎร์สำราญ ชื่อหมู่บ้านอุดมทรัพย์ เป็นต้น (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2539 – 2540 : 120) การเปลี่ยนแปลงความหมายของชื่อหมู่บ้านในบางกรณีจะส่งผลให้คนรุ่นหลังไม่ทราบที่มาและความหมายเดิมของชื่อหมู่บ้านจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำนานหรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จึงจะทำให้ทราบที่มาและความหมายของชื่อหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ภูมินามมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของกลุ่มชนในแ่งมุมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ภูมินามกับภาษา กล่าวคือ ในบางภาษา ภูมินามได้ผ่านกระบวนการการเกิดไวยากรณ์ภาษา (Grammaticalization) กลายเป็นส่วนหนึ่งของไวยากรณ์ภาษานั้น ดังเช่นที่ สุจิตลักษณ์ ดิผดุง (2543 : 51) ได้กล่าวอ้างถึงผลการศึกษาของ Franz Boas ซึ่งศึกษาชื่อเรียกทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ในภาษาอเมริกันอินเดียน เผ่า Kwakiuti ปรากฏว่าลักษณะโครงสร้างภาษาของชนกลุ่มนี้เป็นภาษาที่มีการใช้วิภัติปัจจัย (Affixes) ทั้งการใช้คำอุปสรรคหรือคำเติมหน้า (prefix) และการใช้ปัจจัยหรือคำเติมหลัง (suffix) ประกอบกับชื่อเรียกทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยที่เติมกับชื่อทางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นชื่อภูเขา ทะเล เกาะ และชายหาด ฯลฯ เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงหรือแสดงจุดประสงค์ของชื่อทำให้สามารถรู้ได้ว่าชื่อทางภูมิศาสตร์นั้นมีลักษณะทางกายภาพของแต่ละสถานที่เช่นไรมีลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นอะไร เป็นต้น

นอกจากนี้ภูมินามยังแสดงให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่นได้ กล่าวคือ ภูมินามแสดงให้เห็นโครงสร้างของคำ ทั้งยังแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความหมายที่สัมพันธ์กับระบบความคิด รวมไปถึงแสดงให้เห็นความนิยมเกี่ยวกับการเลือกใช้คำในการตั้งชื่อสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นคำไทยแท้ หรือคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ตลอดจนแสดงให้เห็นภาษาถิ่น และภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วย เช่น การใช้ภาษาถิ่นตั้งชื่อหมู่บ้านในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การใช้ภาษาของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในภาคเหนือ การใช้ภาษาเขมรถั้งชื่อหมู่บ้านในแถบอีสานใต้และการใช้ภาษามลายูตั้งชื่อหมู่บ้านในแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น (จำปา สุขสว่าง, 2547 : 2)

2. **ภูมินามกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น** กล่าวคือ ชื่อของสถานที่ที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลักษณะทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และวัฒนธรรมของกลุ่มชน จึงเป็นหลักฐานประการหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นมาของท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาชื่อสถานที่ของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งในแง่มุมต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง จึงทำให้รู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ (เรื่องเดชนันเชื่อนชิตย, 2538 : 20) เช่น ชื่อหมู่บ้าน “สมศักดิ์ พัฒนาฯ” ตั้งตามชื่อของ นายสมศักดิ์ แจ่มสูงเนิน ผู้ริเริ่มก่อตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นนั้น ซึ่งนับเป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2539 – 2540 : 116) ภูมินามนี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนได้เป็นอย่างดี ดังนี้ เป็นต้น

3. **ภูมินามกับนิทานพื้นบ้าน** กล่าวคือ ภูมินามของสถานที่บางแห่งตั้งตามนิทานพื้นบ้าน (Folktales) จำพวกตำนานท้องถิ่น (Local Legends) ซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับสถานที่เฉพาะอาจจะเป็นชื่อลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ หรือประวัติของสถานที่นั้น ๆ ซึ่งตำนานท้องถิ่นนี้จะเป็นการสะท้อนให้เห็นความเชื่อและโลกทัศน์ของกลุ่มชนนั้นได้ (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2548 : 101- 103) เช่น ตำนาน “ดอนยายหอม” ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีที่มาจากตำนานเรื่องพญากงพญาพาน ซึ่งเป็นตำนานท้องถิ่นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการสร้างองค์พระปฐมเจดีย์ (มนู วัลยะเพ็ชร, และคณะ 2522 : 12)

4. **ภูมินามกับวิถีชีวิต** กล่าวคือ ชื่อของสถานที่หรือภูมินามบางแห่งอาจเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนซึ่งตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ เป็นต้นว่า การประกอบอาชีพ และการคมนาคมขนส่งเช่น บ้าน “คู้งเตาเหล้า” แสดงถึงอาชีพการต้มเหล้าขายของคนในท้องถิ่น หรือบ้าน “สกัดน้ำมัน” แสดงถึงอาชีพการสกัดน้ำมันยางขายของชาวบ้าน เป็นต้น (เสนาหา บุญยรักษ์ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2542 : 302)

5. **ภูมินามกับความเชื่อและค่านิยม** กล่าวคือ ลักษณะการตั้งชื่อสถานที่บางแห่งอาจสะท้อนให้เห็นความเชื่อและค่านิยมบางประการของกลุ่มชนได้ เป็นต้นว่า ความเชื่อเรื่องสิริมงคลของถ้อยคำอันจะส่งผลต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ นำมาซึ่งการตั้งภูมินามด้วยคำที่มีความหมายในทางดี เช่น บ้าน “ทรัพย์เจริญ” บ้าน “อุดมทรัพย์” แสดงความอุดมสมบูรณ์ของท้องที่ หรือบ้าน “สันติสุข” บ้าน “สันติธรรม” แสดงถึงความสงบร่มเย็นของท้องที่ เป็นต้น (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2539 – 2540 : 116)

6. **ภูมินามกับภูมิศาสตร์** กล่าวคือ ภูมินามหรือการตั้งชื่อท้องที่ต่าง ๆ สามารถสะท้อนให้เห็นลักษณะที่สัมพันธ์กับภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นต้นว่า ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืช พรรณสัตว์ และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ปรากฏอยู่ในท้องที่ เป็นต้นว่า ภูมินามที่ประกอบด้วยคำว่า

“บาง” แสดงให้เห็นลักษณะภูมิประเทศซึ่งเป็นพื้นที่ราบอยู่ติดกับลำน้ำ (ไพฑูรย์ พงศะบุตร, 2531 : 6) โดยอาจมีชื่อพืชหรือสัตว์ประจำถิ่นมาประกอบ เช่น บางจาก บางรัก บางกระดังงู และบางปลาม้า เป็นต้น

การศึกษาภูมินามของหมู่บ้านนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพราะจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการปกครองและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพราะจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และสามารถอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ตลอดจนอาจทำให้เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับสถานที่เดิม เช่น อาจมีการปลูกต้นไม้ที่เป็นที่มาของภูมินามของหมู่บ้านขึ้นใหม่ ซึ่งปัจจุบันอาจไม่มีหลงเหลืออยู่แล้วเพื่อให้คงอยู่เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นสืบไป เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาภูมินามของหมู่บ้านนอกจากจะมีประโยชน์สำหรับคนในท้องถิ่นนั้นแล้วยังเป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป เนื่องจากการศึกษาภูมินามของหมู่บ้านจะทำให้คนภายนอกเข้าใจถึงระบบความคิดและโลกทัศน์ของคนในท้องถิ่นได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับภูมินาม

ปราณี กุลละวณิช ศึกษารื่อง “ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลวงสีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชื่อหมู่บ้านจ้วงในเขตมณฑลทลวงสีและหมู่บ้านในจังหวัดทางตอนเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่ามีลักษณะการตั้งชื่ออย่างไร และชื่อหมู่บ้านเหล่านั้นแสดงให้เห็นภูมิประเทศ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่าวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้านของคนทั้งสองกลุ่มซึ่งพูดภาษาตระกูลไตด้วยกันมีความเหมือนกัน กล่าวคือลักษณะโครงสร้างภาษาจะใช้ชื่อที่เป็นคำสองคำเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้คำหลังขยายความหมายของคำหน้า ทำให้สามารถจำแนกกลุ่มชื่อหมู่บ้านที่มีคำแรกเหมือนกันออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ และหากชื่อหมู่บ้านเป็นคำสามคำ คำที่สามจะบอกทิศทางเป็นสำคัญ นอกจากนี้คนทั้งสองกลุ่มจะใช้ลักษณะการประกอบอาชีพคือการทำนาและลักษณะ ภูมิประเทศในท้องถิ่นมาเรียกชื่อหมู่บ้านของตนลักษณะดังกล่าวจะปรากฏในคำแรกของชื่อหมู่บ้านเสมอ

น้องนุช มณีอินทร์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การปรับเปลี่ยนของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการปรับเปลี่ยนของชื่อหมู่บ้านรวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า การปรับเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีการปรับเปลี่ยนโดยการแทนที่ด้วยชื่ออื่นมากที่สุด ทั้งนี้ลักษณะการปรับเปลี่ยนมีทั้งการปรับเปลี่ยนด้านคำศัพท์ ด้านตัวสะกด และด้านโครงสร้าง โดยปัจจัยของการปรับเปลี่ยน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาษา ปัจจัยด้านภูมิประเทศ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง การปรับเปลี่ยนดังกล่าวแสดงให้เห็นวัฒนธรรมและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ภาษาถิ่นเริ่มลดบทบาทลงและหันมาใช้ภาษามาตรฐานมากขึ้น มีการให้ความสำคัญของคำที่นำมาใช้ตั้งชื่อสถานที่ โดยมักใช้คำที่ไพเราะและมีความหมายเป็นมงคลเพิ่มขึ้น

นฤมล ตุงคะโหดร ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มา ความหมาย และลักษณะภาษาที่ใช้ตั้งชื่อวัดในกรุงเทพมหานครจำนวน 440 วัด ทั้งนี้จะศึกษาเอกสารด้านประวัติศาสตร์ควบคู่กับการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าชื่อวัดแบ่งออกเป็นชื่อพื้นบ้านและชื่อราชการ โดยชื่อพื้นบ้านนิยมตั้งด้วยภาษาไทยและใช้ชื่อที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมบริเวณวัดหรือสิ่งที่มีอยู่ในวัด ในขณะที่การตั้งชื่อราชการนิยมใช้ภาษาบาลี สันสกฤตและใช้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในการสร้างวัด สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ของชื่อพื้นบ้านพบว่าชื่อพื้นบ้านเมื่อเปลี่ยนเป็นชื่อราชการนั้นจะมีความหมายเกี่ยวกับชื่อบุคคลมากที่สุดซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของบุคคล โดยเป็นการประกาศคุณงามความดีให้บุคคลอื่นทราบ

ในปัจจุบันเริ่มมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชื่อสถานที่กันมากขึ้น ซึ่งการศึกษากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านภาษาและความหมาย อันจะทำให้เห็นความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

บรรณานุกรม

- จำปา สุขสว่าง. (2547). "การตั้งชื่อหมู่บ้านในอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง." สารนิพนธ์ปริญญาอักษร - ศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2535). *ภาษากับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- นฤมล ตุงคะโหดร. (2547). *การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- น้องนุช มณีอินทร์. (2543). *การปรับเปลี่ยนของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญา อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2535). *ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทวายและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ พงสะบุตร. (2531). "คำประกอบชื่อภูมิศาสตร์ที่บอกลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นในประเทศไทย." *วารสารภูมิศาสตร์* 13,1 (มีนาคม 2531) น.5-11
- ไพพรรณ อินทนิล. (2542). *การศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี : โครงการ บริการสารนิเทศทางวัฒนธรรม สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์. (2540). "การตั้งชื่อท้องที่ของไทย." *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* 19, 1-2 (2539 – 2540) น.114-120
- มนู วัลยะเพ็ชรและคณะ. (2522). *รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับชื่อภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : นาน มีบุ๊คพับลิเคชันส์.

เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. (2538). “การศึกษาชื่อสถานที่ภาษาไทยและภาษาจีนในประเทศไทย.” *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* 14,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2538) น.20-37

สุจิตลักษณ์ ดีผดุง. (2543). *ชื่อหมู่บ้านในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย: กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.*

เสนาหา บุญรักษ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2542). *ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก. โครงการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.*

เสาวลักษณ์ อนันตสานต์. (2548). *นิทานพื้นบ้าน .กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

อิงอร สุพันธุ์วิชัย. (2543). “ชื่อบ้านใน 4 จังหวัดภาคใต้ : ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล.” *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย* 17 (ธันวาคม 2543) น.108-119

เอกพงศ์ ประสงค์เงิน. (2548). *ภาษากับวัฒนธรรม. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*

โอฬาร รัตนภักดีและวิมลศิริ กลิ่นบุบผา. (2550). *ภูมินามของหมู่บ้านในจังหวัดลำพูน. กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*